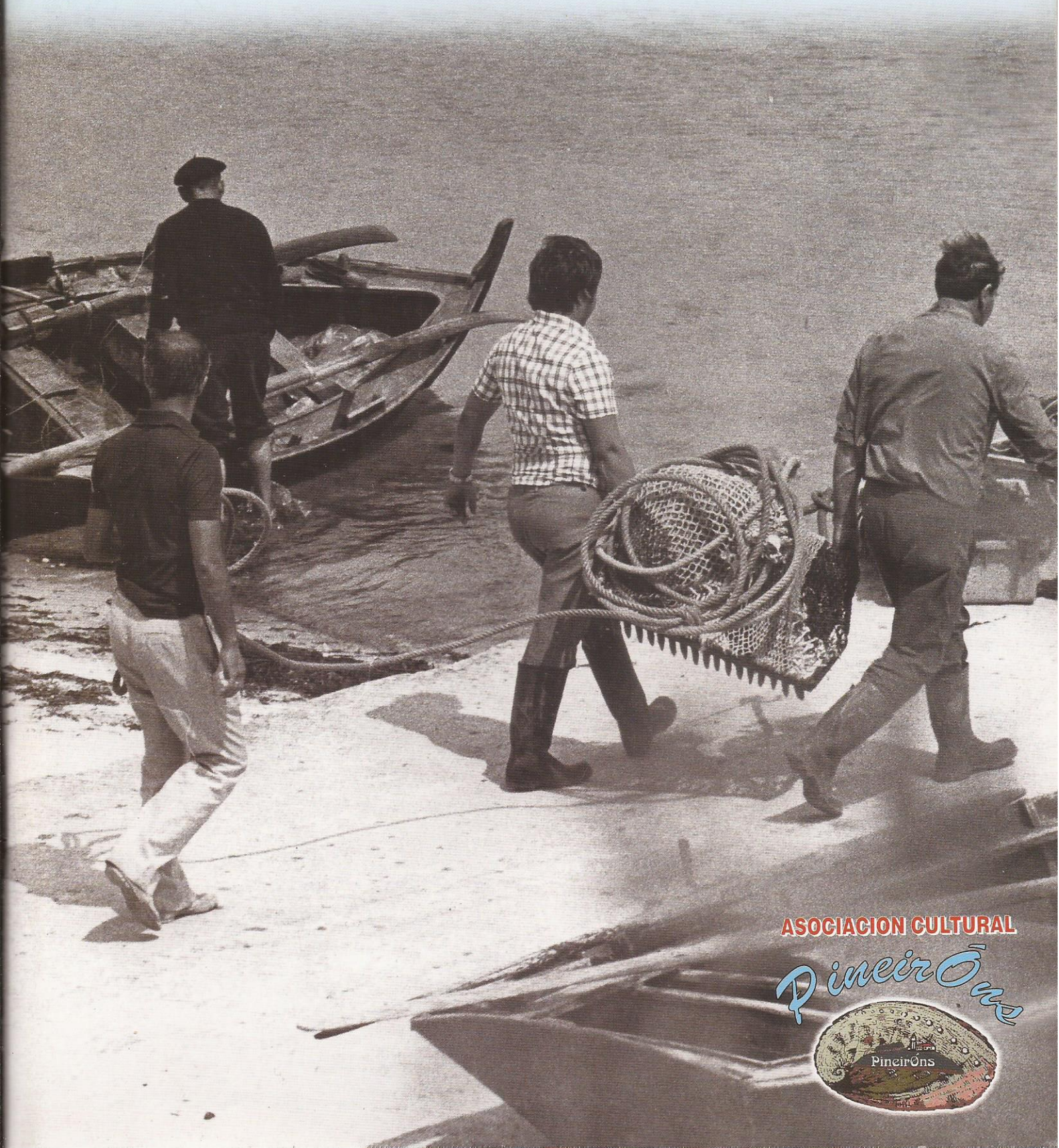

A UNIOS

Nº 20

MAIO 2015

ASOCIACION CULTURAL

Pineiróns

ONDE COCIÑABAN OS MECOS, ALIAS O COCIÑADOIRO

Por: Fernando Cabeza Quiles

Onde Cocinaban os Mecos é o nome dun pequeno anaco de mar situado xunto á praia de Pereiró, na illa de Ons. No número 15 de *Aunios* dabamos dúas posibilidades para a explicación deste topónimo marítimo. A primeira era que fixese alusión a uns mariñeiros chamados mecos por seren do Grove, xa que, como é ben sabido, a palabra *meco* pode ser sinónimo de grovense, isto é, natural do Grove, de acordo coa coñecida lenda local do Meco do Grove, que produciu o adxectivo *meco* para referirse en clave festiva aos habitantes desa vila.

"Onde cocinaban os mecos". Praia de Pereiró. Illa de Ons.

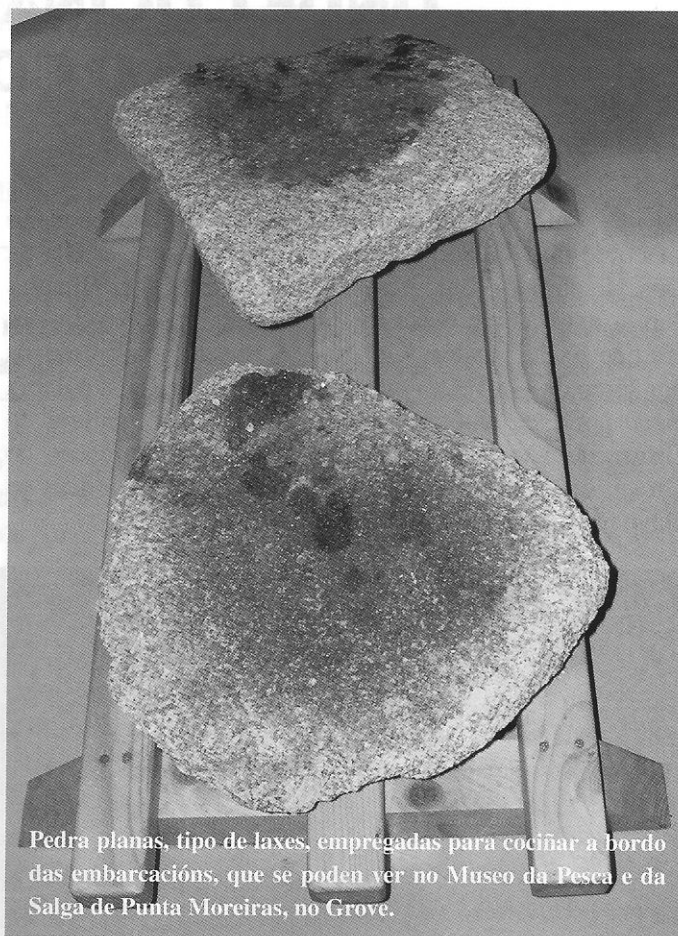
A outra posibilidade, agora para nós a máis verosímil, sería que o sintagma toponímico **Onde Cocinaban os Mecos** aludise, no canto de a uns mariñeiros mecos ou do Grove, ás desaparecidas embarcacións chamadas mecos, moi semellantes ás dornas, pero máis pequenas e sen temón, as cales, aínda que de probable inspiración grovense -de aí seguramente a súa denominación de mecos- eran utilizadas polos mariñeiros baleiros de Pontecesures e Padrón, os cales se trasladaban nos seus mecos dende o porto marítimo-fluvial de Pontecesures- Padrón ata diversos puntos da ría de Arousa, incluída a zona do Grove na procura de pesca. A este respecto, que quizais aínda permaneza no imaxinario dos cesureños e padroneses de máis idade, recolleemos de Piñeiro Ares que: "*Era costumbre que a los tres días de las fiestas del Carmen [de Cesures] saliesen [os baleiros nos seus mecos] para el mar [de Arousa] río abajo. Cada meco [cada embarcación así chamada] disparaba media docena de bombas al salir*"; noticia pola que albiscamos que, máis ca a mariñeiros mecos no sentido de grovenses, o sintagma toponímico **Onde Cocinaban os Mecos** se refira a grupos

das embarcacións chamadas mecos, que, tripuladas polos devanditos baleiros cesureños e/ou padroneses, cocinarian a bordo os seus alimentos (basicamente as súas capturas) ao abeiro da praia de Pereiró da illa de Ons, ata onde chegarían, baixando dende o porto fluvial de Pontecesures- Padrón polo río Ulla na procura de pesca; teoría que cobra forza á vista doutro topónimo grovense que así mesmo parece referirse á presenza de baleiros cesureño-padroneses. Referímonos ao hidrónimo **Porto dos Padroneses**, nome dunha cala situada na parroquia de San Martiño do Grove na que se resgardarían baleiros neste caso padroneses do barrio da Ponte, situado na marxe dereita do Ulla, os cales compartían cos seus veciños baleiros dos lugares de Porto e Cesures da marxe esquerda do río o mesmo tipo de embarcacións (fundamentalmente dornas e mecos) e rutas mariñeiras ata chegaren, baixando a remo polo Ulla, a augas arousás, incluídas as do Grove e a illa de Ons. A este respecto, recolleemos da magnífica obra de ficción "*Iria*", do escritor Anxo Angueira, quen documenta esta a súa novela con informacións etnográficas reais, que: "*Os baleiros de Porto [cesureños], da Ponte [padroneses], de Cesures e de Requeixo [cesureños] seguen baixando a remo [polo río Ulla] nas súas dornas de tope e de escarva, nos seus mecos*", sendo os mecos unha especie de dornas pequenas de escarva moi probablemente inspiradas ou/e traídas do Grove, de aí o seu nome, relacións e intercambios entre as vilas de Pontecesures (marxe pontevedresa do porto fluvial) e Padrón (marxe coruñesa) con O Grove que producirían os talasónimos grovenses **Onde Cocinaban os Mecos** e **Porto dos Padroneses**, alusivos a mariñeiros baleiros de ambas as marxes do porto fluvial Pontecesures- Padrón.

Decantámonos, pois, pola posibilidade de que o sintagma toponímico **Onde Cocinaban os Mecos** faga referencia a un anaco de mar calmo contiguo á illa de Ons onde tripulantes baleiros de Cesures e/ou Padrón cocinarian as súas caldeiradas a bordo das súas embarcacións, as cales serían mecos; operación culinaria practicada polos mariñeiros artesanais galegos que debeu producir tamén o topónimo marítimo **O Cocinadoiro** ou **O Cociñadoiro**, situado sempre en zonas de mar próximas á costa máis ou menos resgardadas. A estes respecto, vellos mariñeiros de Muxía relatáronos nos anos oitenta do século pasado que de novos cocinaban a súa comida dentro das súas humildes embarcacións, utilizando unha pequena laxe ou pedra

plana sobre a que acendían un pequeno lume. Noticia pola que intuímos que o hidrónimo **Onde Cociñaban os Mecos** debe referirse a un anaco de mar illán onde fondeaban as súas barcas chamadas mecos os devanditos baleiros cesureños e/ou padroneses para cociñaren, posibilidade que se fai definitiva á vista do outro nome do anaco de mar denominado **Onde Cociñaban os Mecos**, que tamén recibe o nome de **O Cociñadoiro** ou, con seseo, **O Cosiñadoiro**. Talasónimo que se repite ao longo da costa galega sinalando outros emprazamentos marítimos nos que os mariñeiros artesanais realizarían a mesma operación culinaria, a saber : **O Cociñadoiro**, espazo de mar situado a carón da illa de Onza, moi próximo, xa que logo, a **O Cociñadoiro**, alias **Onde Cociñaban os Mecos** da contigua illa de Ons. **Punta Cusiñadoiro**, situada na parroquia de Nemiña, concello coruñés de Muxía (lugar onde documentamos o costume dos mariñeiros faceren a súa comida a bordo das súas pequenas embarcacións). **O Cociñadoiro**, apelativo doutro anaco de mar do concello de Malpica. **O Cociñadoiro** e/ou **Punta do Cociñadoiro**, nome doutra paraxe marítima do concello así mesmo coruñés de Arteixo. Finalmente, na parroquia ferrolá de Covas, o escritor Henrique Dacosta documenta outra punta chamada **Cociñadoiro**, saínte costeiro que formará outro anaco de mar máis ou menos calmo no que os mariñeiros artesanais fondearían as súas pequenas embarcacións para cociñar os seus xantares sobre as devanditas pedras planas, tipo de laxes que se poden ver no Museo da Pesca e da Salga de Punta Moreiras, no Grove, e que se utilizarían nalgún dos devanditos lugares chamados **O Cociñadoiro**, preferentemente, dada a súa proximidade, en **O Cociñadoiro**, alias **Onde Cociñaban os Mecos**, da illa de Ons.

Outros sintagmas toponímicos documentados, como o de **Onde Cociñaban os Mecos**, na illa de Ons e noutros lugares costeiros do concello de Bueu, que empezan así mesmo polo adverbio de lugar “onde”, referidos a sucesos ocorridos no ou na beira do mar, preferentemente traxedias marítimas, son os de: **Onde Pousan os Galos**, cantil situado na costa oeste da illa de Ons . **Onde Caeu a Vaca**, nome dun cantil continental do concello de Bueu. **Onde Morreron os Homes**, nome doutro cantil emprazado na costa noroeste da illa de Ons . E **Onde Morreu Eduarda**, cantil do concello de Bueu.

Pedra planas, tipo de laxes, empregadas para cociñar a bordo das embarcacións, que se poden ver no Museo da Pesca e da Salga de Punta Moreiras, no Grove.

BIBLIOGRAFÍA

- ANGUEIRA, A., 2012. *Iria*, Edicións Xerais, Vigo.
CABEZA QUILES, F., 1992. *Os Nomes de lugar*, Edicións Xerais, Vigo.
CABEZA QUILES, F., 2000. *Os nomes da terra*, Editorial Toxosoutos, Noia.
CABEZA QUILES, F., 2008. *Toponimia de Galicia*, Editorial Galaxia, Vigo.
CABEZA QUILES, F., 2010. “A hidronimia e a toponimia da illa de Ons. Parte leste: dende o peirao ao Alto do Vixía (II)”, en *Aunios*, núm. 15. Asociación Cultural Pineiróns. O Grove.
PIÑEIRO ARES, J., 1972. *Historia de Puenteceures*, edición del autor.
VV. AA. *Toponimia mariñeira do mar de Bueu. O Buraco do Inferno*, Confraría de Pescadores de San Martiño de Bueu.

COLABORA:

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA